

Konrad Zbucki
gr. II, IV rok

PAKT RIBBENTROP-MOŁOTOW

Rząd Niemiecki i Rząd Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, kierując się pragnieniem umocnienia pokoju między Niemcami a ZSRR oraz przyjmując za podstawę ustalenia traktatu neutralności zawartego w kwietniu 1926 r. między Niemcami a ZSRR, dokonują następujących ustaleń:

Artykuł I

Obie układające się strony zobowiązują się do powstrzymania się od powstrzymywania się od wszelkiej napaści i wszelkich aktów agresji we wzajemnych stosunkach, zarówno oddzielnie, jak i łącznie z innymi państwami.

Artykuł II

W przypadku gdy jedna z umawiających się stron stanie się obiektem działań wojennych ze strony państwa trzeciego, druga umawiająca się strona nie okaże temu państwu poparcia w żadnej formie.

Artykuł III

Rządy obu umawiających się stron będą w przyszłości pozostawać z sobą w kontaktach w celu konsultacji, aby informować się wzajemnie o zagadnienia dotyczących ich wspólnych interesów.

Artykuł IV

Żadna ze stron nie weźmie udziału w jakimkolwiek ugrupowaniu państw, które bezpośrednio lub pośrednio jest [s]kierowane przeciwko stronie drugiej.

Artykuł V

W razie powstania sporów lub konfliktów między umawiającymi się stronami w sprawach tego lub innego rodzaju, obie strony będą rozstrzygać te spory lub konflikty wyłącznie na drodze przyjaznej poglądów albo, w razie potrzeby, przez ustanowienie komisji dla uregulowania konfliktów.

Artykuł VI

Niniejszy układ został zawarty na okres dziesięciu lat, z założeniem, że jeżeli jedna z umawiających się stron nie wypowie go na rok przed upływem tego terminu, ważność tego układu przedłuży się automatycznie na dalsze pięć lat.

Artykuł VII

Niniejszy układ winien zostać ratyfikowany w możliwie jak najkrótszym czasie. [...] Układ wchodzi w życie natychmiast po podpisaniu.

Przygotowano w dwóch egzemplarzach, w języku niemieckim i rosyjskim.

Moskwa, 23 sierpnia 1939 r.

Za Rząd Rzeszy Niemieckiej:
Ribbentrop

Z upoważnienia Rządu ZSRR:
Mołotow

TAJNY PROTOKÓŁ DODATKOWY

Z okazji podpisania paktu o nieagresji między Rzeszą Niemiecką a ZSRR podpisani pełnomocnicy obu stron przedyskutowali w ściśle poufnych rozmowach sprawę rozgraniczenia ich wzajemnych stref interesów w Europie Wschodniej.

Rozmowy te doprowadziły do następujących ustaleń:

1. W wypadku przemian terytorialnych i politycznych na obszarach należących do państw bałtyckich (Finlandia, Estonia, Łotwa i Litwa) północną granicę Litwy będzie stanowiła granica stref wpływów Niemiec i ZSRR. Obie strony uznają interesy Litwy na obszarze Wilna.
2. W razie zmian terytorialnych i politycznych na obszarach należących do państwa polskiego, strefy interesów Niemiec i ZSRR będą rozgraniczone mniej więcej wzdłuż linii rzek Narwi, Wisły i Sanu. Zagadnienie, czy interesy obu stron czynią pożądanym utrzymanie odrębnego państwa polskiego i jakie mają być granice tego państwa, może być ostatecznie rozstrzygnięte dopiero w toku dalszych wydarzeń politycznych. W każdym razie oba rządy rozwiążą tę sprawę w drodze przyjaznego porozumienia.
3. Jeżeli idzie o Europę Południowo-Wschodnią, to strona radziecka podkreśla swoje zainteresowanie Besarabią. Ze strony niemieckiej stwierdza się zupełnie *désintéressement* odnośnie [do] tego porozumienia.
4. Protokół niniejszy traktowany będzie przez obie strony jako ściśle tajny.

Moskwa, 23 sierpnia 1939 r.

Za Rząd Rzeszy Niemieckiej:
Ribbentrop

Z upoważnienia Rządu ZSRR:
Mołotow

1. *Przedstaw najistotniejsze postanowienia paktu.*
2. *Jakie postanowienia zawarto w tajny protokole? Wskaż powody, dla których obydwie strony zdecydowały się go traktować jako ściśle tajny?*
3. *O jakich planach Niemiec i ZSRR względem Polski czytamy w tajnym protokole? Gdzie miała przebiegać linia rozgraniczająca strefy interesów tych państw?*

Ad. 1

Najważniejsze postanowienia paktu o nieagresji pomiędzy III Rzeszą i ZSRR z 23 sierpnia 1939 r.:

- obydwie państwa wyrzekają się agresji i przemocy we wzajemnych relacjach,
- umawiające się strony w żadnym wypadku nie poprą napaści państwa trzeciego na kontrahentów paktu,
- żadna ze stron nie będzie uczestniczyć w blokach państw nieprzyjacielskich, które w jakikolwiek sposób będą skierowane przeciwko drugiej stronie,
- w wypadku konfliktu interesów umawiających się stron, będą one rozwiązane tylko i wyłącznie na drodze negocjacji i wspólnie powołanych komisji,
- układ wchodził w życie natychmiast po jego podpisaniu.

Ad. 2

Postanowienia tajnego protokołu dotyczyły przyszłego podziału wpływów w Europie Środkowo-Wschodniej i ziem, które umawiające się strony zagwarantowały sobie w następstwie spodziewanych działań wojennych. Protokół był ściśle tajny ze względu na przyszłe plany zagarnięcia terytoriów państw w pełni suwerennych. Postanowienia protokołu były całkowicie sprzeczne z prawem międzynarodowym i z Paktem Ligi Narodów.

Ad. 3

W tajnym protokole ustalono podział terytoriów II Rzeczypospolitej, której zachodnie ziemie miały przypaść III Rzeszy a wschodnie ZSRR. Granicą strefy wpływów miała być linia wzdłuż rzek Narwi, Wisły i Sanu. Decyzja o utrzymaniu odrębnego państwa polskiego i jego nowych granic miała być podjęta w toku dalszych zmian politycznych (działań wojennych). I miała być wynikiem wspólnego, niemiecko-radzieckiego porozumienia.